

IM.STEFANA

**FUNDACJA
BATOREGO**

ul. Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. 22 536 02 00
fax 22 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Warszawa, 15 lipca 2021 r.

Stanowisko Zespołu Ekspertów Prawnych w związku z rozstrzygnięciem Trybunału Konstytucyjnego o środkach tymczasowych nałożonych przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

14 lipca 2021 r. Trybunał Konstytucyjny (TK) orzekł, że art. 4 ust. 3 zdanie drugie Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) w związku z art. 279 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zakresie, w jakim Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) nakłada *ultra vires* zobowiązania na Polskę, wydając środki tymczasowe odnoszące się do ustroju i właściwości polskich sądów oraz trybu postępowania przed polskimi sądami, jest niezgodny z Konstytucją.

Zwracamy uwagę, że rozstrzygnięcie TK obarczone jest istotną wadą prawną, a mianowicie w jego wydaniu brał udział Justyn Piskorski, wybrany przez Sejm VIII kadencji na uprzednio obsadzone już prawidłowo stanowisko sędziowskie. Z tego powodu osoba ta nie może w TK orzekać, co oznacza, że postępowanie z jej udziałem jest nieważne, a rozstrzygnięcie nie ma mocy wiążącej, gdyż wyrok w sensie prawnym nie istnieje (wyrok nieistniejący). Problematyka ta została omówiona przez Zespół Ekspertów Prawnych m.in. w [raporcie dotyczącym władzy sądowniczej z marca 2018 r.](#) Zespół w pełni podtrzymuje wyrażone tam poglądy.

Podkreślamy, że pytanie prawne zadane TK pochodziło od Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego (SN), a więc organu, który w świetle utrwalonego orzecznictwa TSUE nie jest sądem w rozumieniu prawa unijnego i który, również w związku z postanowieniem TSUE z 8 kwietnia 2020 r., zawieszającego stosowanie niektórych przepisów ustawy o SN, nie powinien w ogóle funkcjonować i podejmować jakichkolwiek działań o charakterze orzeczniczym. 15 lipca potwierdził to TSUE, orzekając, że z uwagi na całościowy kontekst reform, którym niedawno został poddany polski wymiar sprawiedliwości oraz z powodu całokształtu okoliczności towarzyszących utworzeniu Izby Dyscyplinarnej, nie daje ona w pełni rękami niezawisłości i bezstronności.

Wreszcie, przypominamy, że zgodnie z prawem Unii Europejskiej, TK nie jest upoważniony do dokonywania samoistnej oceny konstytucyjności Traktatów, o czym informowaliśmy [w stanowisku z 7 maja 2021 r.](#) Orzeczenie TK stanowi w tym zakresie rażące naruszenie prawa Unii Europejskiej, które może skutkować wszczęciem postępowania przez Komisję Europejską przed TSUE, a w konsekwencji nałożeniem sankcji finansowych na Polskę. Rozstrzygnięcie TK podważa bowiem fundamentalne zasady prawa unijnego, do przestrzegania których Polska zobowiązała się przystępując do Unii Europejskiej.

Wbrew stanowisku TK, wydawanie przez TSUE środków tymczasowych odnoszących się do ustroju i właściwości polskich sądów oraz trybu postępowania przed polskimi sądami nie narusza norm kompetencyjnych, gdyż w każdej sprawie, którą Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej rozpatruje, Trybunał może zarządzić niezbędne środki tymczasowe. Z utrwalonego orzecznictwa TSUE wynika, że jakkolwiek organizacja wymiaru sprawiedliwości w państwach członkowskich należy do kompetencji tych państw, to przy wykonywaniu tej kompetencji państwa członkowskie mają obowiązek dotrzymywać zobowiązań wynikających z prawa Unii Europejskiej.

Przepisy dotyczące ustroju i właściwości polskich sądów oraz trybu postępowania przed polskimi sądami mogą być przedmiotem kontroli w świetle art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE m.in. w ramach skargi o stwierdzenie uchybienia zobowiązaniom państwa członkowskiego. W konsekwencji mogą być one także przedmiotem zarządzanych przez TSUE w tym samym kontekście środków tymczasowych związanych w szczególności z zawieszeniem stosowania wspomnianych przepisów (postanowienie z 14 lipca 2021 r., w sprawie C-204/21).

Niezależnie od powyższego, uważamy, że przeciwstawianie sobie prawa Unii Europejskiej i polskiej Konstytucji tworzy pozór sprzeczności między tymi porządkami prawnymi i, co stwierdzamy z ogromną przykrością, stanowi przejaw uprawomocnienia demontażu państwa prawa przez upolityczniony Trybunał Konstytucyjny. Wprowadzane od kilku lat tzw. "reformy" polskiego wymiaru sprawiedliwości w rzeczywistości niszczą go, naruszając przy tym zarówno Konstytucję, jak i prawo unijne, ponieważ Konstytucja i Traktaty założycielskie są zbudowane na tożsamej podstawie aksjologicznej, jaką są wartości demokratycznego państwa prawnego.

W najbliższych tygodniach TK ma orzec w sprawie wniosku Prezesa Rady Ministrów z 29 marca 2021 r. o zbadanie przez Trybunał zgodności z przepisami Konstytucji innych fundamentalnych zasad prawa unijnego, w tym zasady państwa prawnego (praworządności) i zasady skutecznej ochrony sądowej. Ostrzegamy, że orzeczenie TK zgodnie z wnioskiem premiera oraz odmowa Polski stosowała się do orzeczeń TSUE będzie nie do pogodzenia z członkostwem w Unii Europejskiej.

Zespół Ekspertów Prawnych Fundacji im. Stefana Batorego

dr hab. Piotr Bogdanowicz, Katedra Prawa Europejskiego, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego

Łukasz Bojarski, prezes zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRiS, były członek Krajowej Rady Sądownictwa

Jacek Czaja, prezes Towarzystwa Prawniczego w Lublinie, były wiceminister sprawiedliwości

dr hab. Monika Florczak-Wątor, profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Jagiellońskiego

dr hab. Agnieszka Frąckowiak-Adamska, profesor UWr w Katedrze Prawa Międzynarodowego i Europejskiego Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Jarosław Gwizdak, prawnik, działacz społeczny, członek zarządu Instytutu Prawa i Społeczeństwa INPRIS

dr hab. Wojciech Jasiński, adiunkt w Katedrze Postępowania Karnego Uniwersytetu Wrocławskiego

dr Piotr Kładoczny, Katedra Prawa Karnego Uniwersytetu Warszawskiego, sekretarz zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka

mec. Magda Krzyżanowska-Mierzewska, radca prawny, pracowała jako prawnik w Kancelarii Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, a także w latach 1993 – 1998 jako prawnik w Sekretariacie Europejskiej Komisji Praw Człowieka

prof. dr hab. Marcin Matczak, profesor uczelni w Katedrze Filozofii Prawa i Nauki o Państwie Uniwersytetu Warszawskiego, partner w Kancelarii Domański Zakrzewski Palinka sp. k.

prof. dr hab. Tomasz Pietrzykowski, profesor na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, dyrektor Centrum Badawczego Polityki Publicznej i Problemów Regulacyjnych

dr hab. Anna Rakowska-Trela, profesor w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Łódzkiego, adwokatka

dr hab. Anna Śledzińska-Simon, adiunkt w Katedrze Prawa Konstytucyjnego Uniwersytetu Wrocławskiego

dr Tomasz Złasiński, członek zarządu Stowarzyszenia im. prof. Zbigniewa Hołdy, Kancelaria Domański Zakrzewski Palinka sp.k., sędzia Trybunału Stanu

prof. dr hab. Fryderyk Zoll, Katedra Prawa Cywilnego Uniwersytetu Jagiellońskiego, profesor Uniwersytetu w Osnabrück